

โครงการการออกแบบเพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาไฟต่ำอีสาน

สุรภานต์ รวยสูงเนิน และธนสิทธิ์ จันทะรี

สาขาวิชาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยการออกแบบ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาไฟต่ำอีสานนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาเครื่องปั้นดินเผาไฟต่ำในประเทศ ให้มีคุณภาพตรงตามความต้องการของผู้บริโภค และเพิ่มรายได้ให้กับชาวบ้านผู้ผลิตเครื่องปั้นดินเผาไฟต่ำในพื้นที่เป้าหมาย โดยควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ภูมิปัญญาในการทำเครื่องปั้นดินเผาไฟต่ำอีสานแบบดั้งเดิม โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยคือ การเลือกพื้นที่เป้าหมาย, รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบและกระบวนการออกแบบ, และถ่ายทอดความรู้สู่ชาวบ้าน

โครงการวิจัยนี้ได้เลือกบ้านหัวบึง เป็นพื้นที่ศึกษาเนื่องจากทรัพยากรที่เหมาะสมหลายประการในท้องถิ่น เช่น วิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาแบบดั้งเดิมของชาวบ้านหัวบึง ที่เน้นความเรียบง่าย และยึดถือสัจจะของวัสดุ นอกจากนี้จากข้อดีของเครื่องปั้นดินเผาบ้านหัวบึงคือ สามารถขึ้นรูปทรงอิสระได้ การใช้วิธีการเผาด้วยฟางข้าวแบบดั้งเดิมทำให้เกิดโทนสีและพื้นผิวที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ เป็นงานที่ใช้ฝีมือ จึงได้เกิดแนวความคิดในการออกแบบของโครงการ เรียกว่า “สร้างความแปลกใหม่ด้วยรูปทรงอิสระ”

ผลการวิจัยในระยะแรก ได้แบบร่างของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาไฟต่ำที่มีการออกแบบใหม่ ซึ่งเหมาะสำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน ตกแต่งบ้าน ตกแต่งสวน และใช้ในสปา ซึ่งนำมาทดลองทำต้นแบบในห้องปฏิบัติการ ทำให้พัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่สวยงาม มีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสมตามแนวความคิดการออกแบบที่กำหนดไว้ และสามารถผลิตได้โดยชาวบ้านด้วยวิธีดั้งเดิมคือการตีและผสมกับการขึ้นรูปด้วยดินเส้นและการขึ้นรูปด้วยดินแผ่น

ผลการผลิตต้นแบบผลิตภัณฑ์โดยชาวบ้าน ได้ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาไฟต่ำ ซึ่งนำมาทดสอบตลาดโดยการทดลองจำหน่าย เป็นเวลา 1 เดือน ผลปรากฏว่า ผลิตภัณฑ์ของโครงการประสบความสำเร็จในการนำออกสู่ตลาด โดยมีผู้แวะชมตัดสินใจซื้อสินค้าเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับสินค้าอื่นในร้าน เนื่องจากการออกแบบที่แปลกใหม่ แต่อย่างไรก็ตามสินค้าที่นำออกจำหน่ายยังคงมีจุดอ่อนที่ต้องการการปรับปรุง

ดังนั้นสรุปได้ว่า โครงการวิจัยนี้มีบรรลุวัตถุประสงค์ กล่าวคือ สามารถถ่ายทอดความรู้การออกแบบสู่ชาวบ้านเพื่อพัฒนาให้ช่างชาวบ้าน มีทักษะในการสร้างผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ที่เพิ่มมูลค่า โดยคงไว้ซึ่งวิธีการผลิตตามภูมิปัญญาดั้งเดิม ซึ่งแม้ผลิตภัณฑ์ตัวอย่างที่นำออกสู่ตลาดจะยังคงมีจุดอ่อนตามที่ผู้ซื้อให้ข้อมูลแต่ผลการทดสอบตลาดพบว่าสินค้าจากโครงการเป็นทางเลือกใหม่ที่ผู้บริโภคสนใจเลือกซื้อ ซึ่งจะสามารถเพิ่มรายได้ให้ช่างชาวบ้านต่อไป